

TÜRKİYE’DE YAŞANAN FİNANSAL KRİZLER VE BANKACILIK SEKTÖRÜNE ETKİLERİ: 1990-2018 DÖNEMİ

İsmail Erkan ÇELİK¹

Öz

Dünya ekonomisinde son yüz yılda birçok finansal kriz meydana gelmiştir. Özellikle 1929 Dünya Ekonomik buhranı birçok ülke ekonomisini ve Dünya finans piyasalarını derinden etkilemiştir. Türkiye ekonomisinde yaşanan finansal krizlerin ise daha yakın dönemlere denk geldiği görülmektedir. Özellikle Türkiye ekonomisinde dışa açılma ve finansal serbestleşme sürecinin hız kazandığı 1990’lardan sonra yaşanan iç kaynaklı 1994, 2001 yılı krizleri ve dış kaynaklı 1997 Asya, 1998 Rusya krizleri ekonomide ciddi olumsuz etkiler meydana getirmiştir. Bu krizlerden olumsuz etkilenen sektörlerin başında Türk bankacılık sektörü gelmektedir. Türk bankacılığı, 2002-2007 döneminde toparlanma süreci yaşarken 2008’de meydana gelen dış kaynaklı Global Finans Krizi ile de yüzleşmek zorunda kalmıştır. Yaşanan finansal krizler ekonomide küçülme yaşanmasına sebep olurken, bankacılık sektöründe de toplam aktiflerin azalmasına ve sektörden çıkışların yaşanmasına neden olmuştur. Bu çalışmada 1990 sonrası Türkiye’de yaşanan finansal krizlerin bankacılık sektörüne etkileri araştırılmış, dönem içinde bankacılık sektörü bilanço kalemlerinin 1994 ve 2008 krizlerine göre en çok 2001 yılı krizinden etkilendiği, 1997 Asya ve 1998 Rusya krizlerinin ise sektör bilanço kalemleri üzerindeki olumsuz etkisinin diğer krizlere oranla daha sınırlı kaldığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Finansal Kriz, Türkiye Ekonomisi, Türk Bankacılık Sektörü, 1990-2018 Dönemi.

JEL Sınıflandırması: G21, F62.

FINANCIAL CRISES IN TURKEY AND THEIR IMPACTS ON THE BANKING SECTOR: 1990- 2018 PERIOD

Abstract

During the last century, the World economy has experienced many financial crises. In particular, the Great Depression of 1929 had deeply and negatively affected the economic performance of many countries and the world’s financial markets. Financial crises experienced in the Turkish economy correspond to the more recent time periods. Especially after 1990 that the Turkish economy has accelerated the reform process of trade liberalization and financial liberalization, the crises of 1994 and 2001 arised from instabilities in domestic economy, the foreign crises of 1997 Asian and 1998

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Doğuş Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, erkancelik@dogus.edu.tr, ORCID No. 0000-0002-2274-0750.

mek gerekirse eğer iç kaynaklı 1994 ve 2001, dış kaynaklı 2008 krizi Türk bankacılık sektöründe olumsuz etki meydana getirmiştir.

Bununla birlikte 2003'den sonra Türkiye ekonomisinde ortaya çıkan yapısal değişime bağlı olarak, Türk bankacılık sektöründe de değişim meydana gelmiştir. Bu dönemden sonra tek haneye düşen enflasyon, düşen faiz oranları, istikrarlı kur gibi faktörler yetersiz yurt içi tasarruflar nedeniyle bankaların yurtdışı kaynaklardan borçlanmalarına neden olmuştur. Ülke içinde izlenen politikalara da bağlı olarak, bankaların yurt dışı borçları sürekli arttığı gibi, çalışmada sunulan grafikler ekonomide risk algısının yükseldiğini ve son yıllarda ekonomide görülen yavaşlamayı durdurmada kamu bankalarının ön plana çıktığını göstermektedir. 2018 yılı Ağustos ayında yaşanan kur atağının bankacılık sektöründeki etkisinin 2019 yılı sonunda daha net görülebileceğini söyleyebiliriz. Bununla birlikte artan dış borçlarıyla ekonomide oluşabilecek bir krize Türk bankacılık sektörünün daha duyarlı hale geldiği çalışmada verilen grafiklerden de açıkça ortaya çıkmıştır. Bankacılık sektöründe başlayacak bir kriz ekonomiyi, ekonomide başlayacak bir kriz de bankacılık sektörünü etkileyeceği için yurt içi tasarrufların özendirilerek, yurt dışı borçlanmanın azaltılması da sağlıklı büyüyecek bir bankacılık sektörü için kaçınılmaz gibi görülmektedir.

KAYNAKÇA

- Calvo, G. A. (1998). Capital Flows and Capital Markets Crises: The Simple Economics of Sudden Stops. *Journal of Applied Economics*, 1(1), 35-54.
- Claessens, S. ve Kose, A. (2013). Financial Crises: Explanations, Types, and Implications. *IMF Economic Review paper*. No: 13/28.
- Çelik, T. (2018). Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının Enflasyon ile İmtihani. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 5(11), 133-140.
- Eichengreen, B. Ve Portes, R. (1987). The Anatomy of Financial Crises. *NBER Working Paper* No. 2126.
- Erarlan, C. ve Timurtaş, E. (2015). Avrupa Borç Krizinin Seçilmiş Ülke Örnekleri Üzerindeki Etkileri. *Gazi İktisat ve İşletme Dergisi*, 1(2), 17-54.
- Glick, R. ve Hutchison, M. (2011). Currency Crises. *Federal Reserve Bank of San Francisco Working Paper Series*, No: 2011-22.
- ING Bank. (2016). Türkiye'nin Tasarruf Eğilimleri Araştırması. IPSOS ve Sabancı Üniversitesi, İstanbul.
- Işık, S. Duman, K. ve Korkmaz, A. (2004). Türkiye Ekonomisinde Finansal Krizler: Bir Faktör Analizi Uygulaması. *D.E.Ü. İ.İ.B.F.Dergisi*, 19(1), 45-69.
- Kansu, A. (2006). *Döviz Kuru Sistemleri ve Döviz Krizleri*, İstanbul: Güncel Yayıncılık.
- Kibritçioğlu, A. (2001). Türkiye'de Ekonomik Krizler ve Hükümetler, 1969-2001. *Yeni Türkiye Dergisi*, Ekonomik Kriz Özel Sayısı, 1(44), 174-182.
- Laeven, L. (2011). Banking Crises: A Review. *Annual Review of Financial Economics*, 3(4), 1-24.

- Minsky, H. (1972). Financial Stability Revisited: The Economics of Disaster, (Ed.) Reappraisal of the Federal Reserve Discount Mechanism, 3: 95-136. Washington, D.C.: Board of Governors of the Federal Reserve System
- Polat, M. A. (2018). Küresel Finans Krizinin Nedenleri. *Al-Farabi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 177-195.
- Reinhart, C. M. ve Rogoff, K. S. (2009a). The Aftermath of Financial Crises. *NBER Working Paper Series*, No:14656.
- Reinhart, C. M. ve Rogoff, K. S. (2009b). *This Time Is Different: Eight Centuries of Financial Folly*. Princeton and Oxford: Princeton University Press.
- Türkiye Bankalar Birliği (TBB). (2018). Türkiye’de Bankacılık Sistemi: 1958-2017. Levent, İstanbul. Erişim Adresi <https://www.tbb.org.tr/tr/bankacilik/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/59>
- Türkiye Bankalar Birliği (TBB). (1994,1997,1998,2001,2008). Bankalarımız. Çeşitli Yıllar, Levent, İstanbul. Erişim Adresi <https://www.tbb.org.tr/tr/bankacilik/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistiki-raporlar/59>.
- Topçu, M. (2015). Kriz, Küreselleşme, Sermaye Hareketleri ve 2001 Krizine Geline Süreçte İktisadi Politika Yanlıları. *Akademik Hassasiyetler*, 2(4), 114-148.
- Varlık, C. (2006). Gelişmekte Olan Ülkelerde Sermaye Akımlarındaki Ani Durmalar ve Makroekonomik Etkiler. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(1), 76-116.
- Yurdakul, E. ve Erdal, F. (2003). Enflasyon ve Para Politikası, 1980-2003. İçinde: Turgut Göksu ve Ali Şen (Eds.), *Türkiye’nin Dış Ekonomik, Sosyal ve İdari Politikaları*. Ankara: Siyasal Kitabevi, 587-613.